

Tarkastusvaliokunnan tiedotustilaisuus 15.6.2021

Tiedottaja Petteri Nyman, Eduskunnan kanslia:

Tervetuloa tarkastusvaliokunnan tiedotustilaisuuteen. Olen valiokunnan tiedottaja Petteri Nyman. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietintö Valtiontalouden tarkastusviraston taloudenhoidosta on valmistunut tänään.

Tässä tiedotustilaisuudessa ensimmäisenä puheenvuoron käyttää valiokunnan puheenjohtaja, tämän jälkeen varapuheenjohtaja sekä muut paikalla olevat valiokunnan jäsenet. Näiden puheenvuorojen jälkeen toimittajilla on mahdollisuus esittää kysymyksiä. Kysymystä varten puheenvuoron voi pyytää Teamsissa, chat-kentässä. Ilmoitatteko kysymyspyynnön yhteydessä myös mediatiedon sekä etu- ja sukunimenne. Ja tiedoksi vielä, että valiokunnan mietintö sekä tiedote ovat julkaistuna eduskunnan verkkosivuilla ja linkit näihin löytyvät myös eduskunnan Twitter-palvelusta.

Mutta itse tiedotustilaisuuteen. – Valiokunnan puheenjohtaja, olkaa hyvä.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluoto:

Kiitos oikein paljon! Eli, arvoisat tiedotusvälineiden edustajat, tarkastusvaliokunta aloitti Valtiontalouden tarkastusviraston taloudenhoitoa ja hallintoa koskevan selvityksen tämän vuoden helmikuussa. Olemme tehneet seikkaperäistä työtä, tarkastelleet VTV:n taloudenhoitoa ja pääjohtajan toimintaa eri näkökulmista, ja mietintö on tänään valmistunut. Johtopäätöksensä eduskunnan tarkastusvaliokunta toteaa, että VTV:n pääjohtajan toiminta on merkittäväällä tavalla heikentänyt luottamusta Valtiontalouden tarkastusviraston oman taloudenhoidon asianmukaisuuteen sekä sisäisen valvonnan toimivuuteen ja vahingoittanut viraston julkikuvaa. Tarkastusvaliokunta katsookin, että eduskunnan kansliatoimikunnan tulee selvittää, onko pääjohtajalla edellytyksiä eduskunnan virkamieslain mukaisesti jatkaa tehtävässään, ja irtisanomisedellytysten täytyessä saattaa asia eduskunnan täysistunnon päätettäväksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että mietinnössämme esiin nostettujen epäkohtien osalta ryhdytään asianomaisten tahojen suhteen korjaaviin toimiin.

Tarkastusvaliokunnan mietintö on yksimielinen, ja se sisältää kaksi lausumaa eli ohjeistusta hallitukselle ja eduskunnalle siitä, mitä on tehtävä seuraavaksi.

Tarkastusvaliokunnan laissa säädetty tehtävä on tuoda eduskunnan käsiteltäväksi tekemiään merkittäviä valvontahavaintoja, ja tässä tapauksessa havaintomme koskevat siis VTV:n taloudenhoitoa. Nämä havainnot ovat periaatteellisesti tärkeitä eduskunnan budjettivallan ja valtion taloudenhoidon ja talousarvion noudattamisen kannalta. Siksi ne menevät eduskunnan täysistunnon käsiteltäväksi.

Havaintomme koskevat hyvän hallinnon periaatteita. Ne eivät selvityksemme mukaan joka kohdassa toteudu Valtiontalouden tarkastusvirastossa. Ja kuten jo totesin, Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan toiminta on siksi merkittäväällä tavalla heikentänyt luottamusta Valtiontalouden tarkastusviraston toimintaan ja julkikuvaan.

Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan vastuulla on johtaa valtionhallinnon ulkoista tarkastusta. Lisäksi pääjohtaja ohjaa omalla toiminnallaan Valtiontalouden tarkastusviraston toimintakulttuuria. Valiokuntamme on arvioinut tarkastusviraston pääjohtajan toimittaa seikkaperäisesti eri näkökulmista, ja olemme arvioineet: Onko tarkastusviraston taloudenhoito sääntöjen mukaista. Onko pääjohtajan toiminnassa aina noudatettu sääntöjä ja ohjeita. Ovatko toimintaprosessit Valtiontalouden tarkastusvirastossa läpinäkyviä. Toteutuvatko VTV:ssä ja johtajan toiminnassa hyvän hallinnon periaatteet. Näyttääkö pääjohtaja julkisten varojen käytössä omalla toiminnallaan esimerkkiä tarkastettavillean.

Valiokuntamme tarkasteli pääjohtajan toimintaa myös virkamatkustamiseen liittyen. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota pääjohtajan laskutukseen liitettyjen matka-asiakirjojen puutteellisuuteen ja yksittäisiin laskutusepäselvyyksiin. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus toimitti tarkastusvaliokunnalle aineistoa, josta käy ilmi, että pääjohtajan matkalaskuista on tehty useita lisäselvityspyyntöjä. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus on toistuvasti pyytänyt tarkastusvirastoa täydentämään pääjohtajan laskuja koskevia tietoja sekä toimittamaan puuttuvia kuitteja ja selvityksiä. Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnassa havaitut puutteet ovat saamamme selvityksen mukaan poikkeuksellisia, eikä vastaavaa ole tarkastusvaliokunnan saaman tiedon mukaan havaittu muualla valtionhallinnossa. Kyse on pääjohtajan laskuihin liittyvistä epäselvyyksistä ja suoranaisestä ohjeiden vastaisesta toiminnasta. Valiokunnan saaman tiedon mukaan pääjohtajan matkasuunnitelmien sekä matka- ja kululaskujen hyväksyntä on käytännössä aina pääjohtajan alaisella. Tämä heikentää tarkoituksenmukaisuusharkintaa sekä kontrollien toimivuutta.

Valiokunta nostaa mietinnössään esille myös sen, että tarkastusviraston työjärjestystä ja taloussääntöä on viraston organisaatiomuutosten myötä muutettu usein vuosina 2016–2020. Tämä on ollut omiaan hämärtämään vastuusuhteita ja heikentämään kontrollien toimivuutta.

Lisäksi käymme mietinnössämme läpi yksittäistapauksia, joissa kulujen maksaminen viraston määrärahoista on ollut kyseenalaista, tai on esitetty epäilyjä virkatehtäviin palkkaamisesta tai virkatehtävistä luopumisesta koskevan päätöksenteon asianmukaisuudesta. Lisäksi valiokunta käsittelee mietinnössään viraston johtamista ja henkilöstön työhyvinvointia.

Ja kuten sanoin, johtopäätöksensä valiokunta toteaa, että pääjohtajan toiminta on merkittäväällä tavalla heikentänyt luottamusta Valtiontalouden tarkastusviraston oman taloudenhoidon asianmukaisuuteen sekä sisäisen valvonnan toimivuuteen ja vahingoittanut viraston julkikuvaa. Tarkastusvaliokunta katsookin, että eduskunnan kansliatoimikunnan tulee nyt selvittää, onko pääjohtajalla edellytyksiä eduskunnan virkamieslain mukaisesti jatkaa tehtävässään, ja irtisanomisedellytysten täytyessä saattaa asia eduskunnan täysistunnon päätettäväksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että mietinnössä esiin nostettujen epäkohtien osalta ryhdytään korjaaviin toimiin.

Valiokunnan mietintöön sisältyy kaksi hallitukselle suunnattua koko valtionhallinnon hallintoa koskevaa lausumaa.

Valiokunta pitää hyvän hallintotavan turvaamisessa tärkeänä, että ylimmän johdon päätöksenteossa voitaisiin noudattaa niin sanottua yksi yli yksi -periaatetta. Yksi yli yhden -periaate tarkoittaa päätöksen hyväksyttämistä päätöksen tekevän henkilön esimiehellä. Valtion virastojen ja laitosten ylimmän johdon yläpuolella ei kuitenkaan ole tahoa, jolle tämän tehtävän voisi osoittaa, esimerkkeinä muun muassa hankintapäätökset sekä matka- ja kululaskujen hyväksyntä. Tarkastusviraston pääjohtajan matkasuunnitelmien sekä matka- ja kululaskujen hyväksyntä on käytännössä aina pääjohtajan alaisella. Vastaava tilanne on muissakin päällikkövirastoissa valtionhallinnossa. Tarkastusvirastolla ei kuitenkaan ole ohjaavaa ministeriötä kuten muilla päällikkövirastoilla. Tarkastusvaliokunta edellyttääkin hallituksen selvittävän kuinka yksi yli yhden -periaatteen toteutumista voitaisiin edistää koko valtionhallinnossa. Peräänkuulutamme uudenlaista menettelytapaa ylimmän johdon toiminnassa havaittujen epäkohtien ilmoittamiseen. – Anteeksi, siellä on nyt jollakin mikki päällä. Voisiko sen laittaa kiinni, kiitos. – Hallituksen tulee selvittää menettelytapaa, jolla sisäisen tarkastuksen ja myös Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen havaitsemista valtion viraston tai laitoksen ylintä johtoa koskevista epäkohdista voitaisiin ilmoittaa kyseisen viraston tai laitoksen operatiivisesta johdosta riippumattomalle taholle, myös ulkoisen tarkastajan tiedonsaannista tulee tässä yhteydessä huolehtia.

Toinen valiokunnan lausuma koskee vaatimusta valtionhallinnon matkustamiseen liittyvän ohjeistuksen selkeyttämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi. Valiokunnan mielestä hallituksen tulee harkita säännöllistä raportointia tarkastusviraston pääjohtajan matka- ja kululaskuista viraston ulkopuoliselle taholle. Raportointi voisi tapahtua esimerkiksi neljännesvuosittain. Tällaisen jälkikontrollin tarkoituksena on vaikuttaa ennaltaehkäisevästi ja kiinnittää huomiota sääntöjen ja hyvän hallinnon periaatteiden noudattamiseen.

Valiokunta edellyttää muutoksia myös virkamatkoista kertyvien etujen ohjeisiin. Yksittäisenä kysymyksenä mietinnössämme nostetaan esille kanta-asiakasetuudet, ja niistä virkamatkustamiselle tuleva taloudellinen tai muu oleellinen hyöty suhteessa etujen hankalaan hyödynnettävyyteen ja valvonnan vaikeuteen.

Ja nyt valiokunnan varapuheenjohtaja Merja Mäkisalo-Ropponen käy läpi mietintömme sitä osuutta, joka koskee matkahallintoa. – Eli varapuheenjohtaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

Tarkastusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Merja Mäkisalo-Ropponen:

Kiitos, puheenjohtaja! Ja hyvää iltapäivää kaikille minunkin puolestani. Ennen kuin sanon muutaman sanan näistä virkamatkoista ja niistä kertyvistä eduista, niin haluan todeta, että valiokunta on tehnyt koko kevään perusteellista työtä kokonaiskuvan selville

saamiseksi tästä monimutkaisesta ja laajasta asiasta. Itse arvelin helmikuussa, asian käsittelyn alkaessa, että kyllä tässä joku viikko menee, mutta en osannut arvata, että työskentelemme asian parissa näin pitkään. Tosin, ihan viime vaiheessa jouduimme odottelemaan perustuslakivaliokunnan lausuntoa asian jatkokäsittelystä ja valiokunnan roolista siinä.

On erittäin tärkeää, että teimme tämän työn huolellisesti, ja nyt voin todeta, että olemme katsoneet asian mahdollisimman monelta puolelta ja laaja-alaisesti, ylittäen myös Valtiontalouden tarkastusviraston ja pääjohtajan toiminnan arvioinnin.

Mietintömme perustuu vain ja ainoastaan tarkastushavaintoihimme, ja tästä laaja-alaisuudesta hyvänä esimerkkinä on valtionhallinnon virkamatkoista kertovien etujen ohjeistus, josta teimme muun muassa seuraavia tarkastushavaintoja:

Ensinnäkin valtion matkahallinto ja sen ohjaus on nykyisellään hajautunut usealle toimijalle, ja sen seurauksena ohjeistusta annetaan usealta taholta. Matkahallinnon osaamisen taso vaihtelee myös virastojen välillä paljon. Viraston tulee olla hyvin perillä matkahallinnon hajautetusta ohjeistuksesta, jotta se löytää tarvitsemansa tiedon oikealta taholta. Siksi valiokunta pitää tärkeänä, että käytännön neuvoja sisältävää valtioneuvoston matkustusohjetta voitaisiin hyödyntää nykyistä paremmin ministeriöiden lisäksi myös valtion virastoissa.

Eduskunnan osalta asiaa koskevat ohjeet sisältyvät eduskunnan matkustussääntöön ja sen soveltamisohjeisiin. Edellytämme lausumissamme, että koko valtionhallinnossa matkustamiseen liittyvää ohjeistusta yhdenmukaistetaan ja selkeytetään sekä huolehditaan ohjauksen ja neuvonnan riittävydestä ja ohjeistuksen noudattamisen valvonnasta.

Toteamme myös, etteivät virkamatkojen etuohjelmat ole toteutuneet valtion kannalta onnistuneesti. Valtionhallinnossa ei pitäisi olla epäselvyyttä siitä, että virkamatkoista kertyvät edut on käytettävä työnantajan hyödyksi. Merkittävänä puutteena valiokunta on pitänyt sitä, ettei etujen käyttöä ja annettujen ohjeiden toteutumista kyetä valvomaan. Näin ollen on epäselvää, onko esimerkiksi Finnair Plus -ohjelman pisteet jääneet käyttämättä, vai onko niitä käytetty ohjeiden vastaisesti yksityisiin tarkoituksiin. Valiokunta edellyttääkin virkamatkoista kiertyvien etujen käytöstä selkeitä ja noudatettavissa olevia ohjeita.

Hallituksen on myös selvitettävä, miten virkamatkoista kertovien etujen käyttöä pitäisi ohjeistaa niin, että käytännöt olisivat yhdenmukaisia, selkeitä ja noudatettavissa olevia. Paljon puhuttujen ja esillä olleiden Finnair Plus -ohjelman pisteiden käyttäminen lentomatkoihin ohjeiden mukaisesti, on tällä hetkellä varsin hankalaa. Esimerkiksi, kuten mietinnössämme toteamme, täällä eduskunnassa nykyisen järjestelmän mukaan pisteiden käyttö edellyttäisi edustajalta tai virkamieheltä useita erilaisia toimia, muun muassa pisteiden käyttömahdollisuuksien selvittämisen varattavalle lennolle, koska vain osalle lentoja pisteitä voidaan hyödyntää. Tämän lisäksi pisteiden lunastukseen, lentoveron itse maksamiseen ja tämän oman maksuosuuden laskuttamiseen liittyvät

toimet veisivät esimerkiksi viikoittain matkustavalta edustajalta kohtuuttoman paljon aikaa. Valiokunta edellyttää, että matkustamiseen ja siihen liittyvien etuohjelmien käyttöön löydetään selkeät ratkaisut.

Lausumassamme edellyttämme muun muassa, että nyt tulee tehdä kokonaisarviointi siitä, tuoko virkamiehelle annettu suositus tehdä henkilökohtainen kanta-asiakassopimus lentoyhtiön kanssa valtion virkamatkustukseen riittäviä taloudellisia tai muita olennaisia hyötyjä, jotta sen säilyttäminen tiedossa olevista ongelmista huolimatta olisi jatkossakin perusteltua. Keskustelussa me kuulumme valiokunnassa esimerkiksi Finnairin edustajaa. Finnair oli sitä mieltä – me emme löytäneet sopivaa ratkaisua näissä kuulemisissa – että yhtiö ei ole muuttamassa tältä osin tämänhetkistä toimintamallia, koska sille ei ole liiketaloudellisia perusteita. Eli yhtiön näkökulmasta paras toimintamalli valtionhallinnossa olisi kahden etutilin käyttö: toinen työmatkoja ja toinen omia henkilökohtaisia matkoja varten. Mutta nämä asiat on nyt sitten perusteellisesti kuitenkin selvitettävä. –Kiitos. Tässä minun osuuteni liittyen virkamatkustamiseen.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluoto:

Kiitos oikein paljon, valiokunnan varapuheenjohtaja Mäkisalo-Ropponen.– Ja nyt minä antaisin puheenvuorot meidän valiokunnan jäsenille, ja tosiaan tämä mietintö on valiokunnalta yksimielinen. – Ensin valiokunnan jäsen Veijo Niemi, olkaa hyvä.

Tarkastusvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Veijo Niemi:

Kiitoksia, arvoisa puheenjohtaja! Näkyykö kuva, ja äänikin todennäköisesti pelaa? Tosiaan Valtiontalouden tarkastusviraston toimet alkoivat kevään kuluessa pikkuhiljaa entistä enemmän aiheuttaa huolestumista myöskin itselläni, ja valiokunnan jäsenenä olin erittäin huolissani tästä syntyneestä tilanteesta, mutta myöskin siinä mielessä huolestunut, että olen eduskunnan tilintarkastajien puheenjohtaja ja aikaisemmilta vuosilta on kuitenkin VTV:n osaltakin annettu vuosittain niin sanottu puhdas tilintarkastuskertomus, ja tästä syystä, kun entistä enemmän tuli näitä epäilyjä mahdollista epäselvyyksistä, teetin 20-21 vuodelta erityistilintarkastuksen liittyen nimenomaan Valtiontalouden tarkastusviraston ylimmän johdon matkustus- ja edustuskuluihin sekä hankintojen asianmukaisuuteen. Näissä erityistilintarkastuksissa kylläkin tuli valitettavasti jo näiltäkin vuosilta selville näitä erilaisia epäselvyyksiä, muun muassa hankinnoissa, joita ei ollut kilpailutettu sääntöjen mukaisesti. Ja kuten tässä jo puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toivat julki nämä lentolentopisteet, niin niistä ei edelleenkään pääjohtaja ole suostunut kertomaan, onko ne käytetty. VTV:n toinen johtaja on sanonut, että niitä ei ole käytetty seuraaviin virkalentoihin, kuten säännöt edellyttävät, eikä myöskään pääjohtaja ole suostunut kertomaan, ovatko ne käyttämättä tai missä ylipäätänsä ne pisteet ovat.

Epäselvää on myös edelleen, mikä oli peruste tähän ylitarkastajan palkkaamiseen kahdeksi vuodeksi, kunhan ei tee mitään työtä. Muitakin konsteja on minun mielestäni olemassa, jos ihminen on sillä tavalla, että ei kykene työtä tekemään. Ja meidän täytyy nyt myös huomioida se, että keskusrikospoliisihan selvittää vuosilta 2016-2019 näitä

VTV:n pääjohtajan toimia, ja katson, että kansliatoimikunnan ja puhemiehen on ehdottomasti selvitettävä, voiko pääjohtaja jatkaa virassaan.– Kiitos.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluoto:

Kiitos, edustaja Niemi. –Ja sitten on puheenvuoro edustaja Kiurulla, olkaa hyvä.

Tarkastusvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Pauli Kiuru:

Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Valiokunnan työ alkoi 10.2., ja yllättävän pitkään tässä meni, mutta hyvä tehdä työ perusteellisesti, koska tämä on merkityksellinen asia monella tapaa. Tämä on viesti hallinnolle siitä, miten yhteisiä varoja tulee käyttää, miten tulee toimia. Perustuslakivaliokunta antoi oman lausuntonsa. Meille tämän erottamisasian vireille saattaminen ei kuulu, mutta tämä meidän mietintömme antaa vahvan selkänöjan sekä puhemiehelle että kansliatoimikunnalle jatkoaskeleiksi, ja oma toivomukseni olisi, että asia saataisiin salin äänestykseen ennen istuntotaukoa, mikäli kansliatoimikunta ja puhemies niin katsoo.

Yhden asian nostan tästä esiin: Tarkastusvaliokunnalla on perustuslain mukaan tietojensaantioikeus, ja valtion virkamiehen on tultava valiokuntaan kuultavaksi, kunhan kutsu käy. Mietinnössä sivulla 18 kappaleessa 93 sanotaan, että valiokunta on kuullut pääjohtajaa, mutta pääjohtaja ei ensimmäiseen tapaamiseen tuonut kirjallista lausuntoa vastoin valiokunnan nimenomaista pyyntöä. Se ei ole hyökkäys valiokuntaa kohtaan, vaan se on hyökkäys parlamentarismia kohtaan. Se oli minulle jollain tavalla hämmentävä tilanne ja siinä kohtaa jouduin miettimään, miten mahdollisesti sitten VTV:ssä pääjohtaja toimii alaistensa kanssa. Siellähän on ollut työhyvinvoinnissa ongelmia, ja tämä melkoinen matkustusmäärä ei ole sitä organisaation muutostilanteessa ja työhyvinvoinnin kehittämistä kyllä millään tavalla sitten palvellut.

Tällaisia huomioita. Toivon, että asia etenee nopeasti eduskunnassa äänestykseen. - Kiitos.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluoto:

Kiitos, edustaja Kiuru. - Ja sen jälkeen edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

Tarkastusvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Esko Kiviranta:

Arvoisa puheenjohtaja! Arvoisat median edustajat! On tärkeää, että tämä työ on nyt yli neljän kuukauden jälkeen saatu valmiiksi. Valiokunta otsikoi tämä mietinnön ”Valtiontalouden tarkastusviraston taloudenhoito”, ja se hyvin kuvaa mietinnön sisältöä. Mehän olemme keränneet erilaisia faktoja, tehneet tarkastushavaintoja, jotka sitten ovat pohjana lyhemmälle päätöksenteolle. On todella tärkeää, että tämä mietintö on yksimielinen, ja varmasti on todella tärkeää, että asia tulee pikaisesti käsitellyksi. Erityisesti Valtiontalouden tarkastusvirastolle ja sen henkilökunnalle nämä kuukaudet ovat varmasti olleet erittäin raskaita. Oikeastaan tämä riittää minun osuudekseni.

Olen tyytyväinen tähän mietintöön, ja nyt asia on eduskunnan puhemiehen ja kansliatoimikunta käsissä.– Kiitokset.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluoto:

Kiitos, edustaja Kiviranta. – Ja sen jälkeen edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Tarkastusvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Katja Hänninen:

Kiitoksia, arvoisa puheenjohtaja ja arvoisat median edustajat! Itse haluan nostaa tässä esille sen, että valiokunta on käyttänyt tässä asiassa perustuslain mukaista tiedonsaantioikeutta hyvin laajasti. Asia on perin pohjin selvitetty ja otettu sen ansaitsemalla vakavuudella, myös valmistunut mietintö ja sen sisältämät huomautukset ovat varsin painavia.

Tärkeintä on nyt joka tapauksessa se, että pyydetään palauttamaan luottamus Valtiontalouden tarkastusviraston toimintaan, jota tämä tilanne on monella tapaa rapauttanut. Tässä suhteessa nostaisin esiin myös sen, että tässä tilanteessa ovat kärsineet aivan erityisesti Valtiontalouden tarkastusviraston tärkeää työtä tekevät työntekijät. Olemme kuulleet, että aiemmin suuresti arvostamassaan tehtävässä palvelevat virkamiehet ovat kokeneet tämän tilanteen ja epäasiallisen toiminnan hyvin raskaasti eikä johto ole kyennyt vastaamaan tilanteeseen tarvittavalla avoimuudella. Tärkeää on, että viraston toiminta on tästedes asianmukaista ja että myös työrauha kyetään palauttamaan niin, että turvataan viraston työntekijöiden tärkeän työn edellytykset ja työhyvinvointi. Tästä on otettava opiksi, ja hyvän hallinnon periaatteiden toteutumista ja viranomais toiminnan uskottavaa valvontaa on kehitettävää paitsi Valtiontalouden tarkastusvirastossa niin myös laajemmin julkisessa hallinnossa.

Tähän ei ole itselläni enempää lisättävää, ja kollegat jo tuossa edellä toivat näitä valiokunnan mietinnön sisältöjä hyvin esille. Toivotaan tälle asianmukainen käsittely. Olen itsekin iloinen siitä, että mietintö on yksimielinen. –Kiitos.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluoto:

Kiitos paljon.– Ja edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

Tarkastusvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Päivi Räsänen:

Joo, arvoisa puheenjohtaja! Haluan myös omasta puolestani kiittää valiokunnan puheenjohtajaa ja valiokuntaa siitä, että tämä vaikea asia on pystytty hyvässä hengessä ja yksimielisesti käsittelemään. Ja todellakin, tämä on kyllä ollut sillä tavalla poikkeuksellisen vaikea asia, koska tämä on hyvin vahvasti henkilöitynyt. Tämän valiokunnan toiminnan lisäksi haluan tässä yhteydessä antaa kiitokset medialle valppaudesta, koska hyvin pitkälti median toiminnan ansiosta näitä ongelmia on nostettu esiin ja niitä on ryhdytty käsittelemään. Itse myös ajattelen, että jotta luottamus tähän tärkeään virastoon saadaan mahdollisimman nopeasti palautettua, niin olisi tärkeää, että tämä asia saataisiin käsiteltyä jo tässä ennen kesätaukoa loppuun asti kansliatoimikunnassa ja sitten myös istunnossa.

Ihan lyhyesti haluan kiinnittää huomiota siihen, että tarkastusvirastossa on toteutettu viime vuosina suuria organisaatiomuutoksia, joille on ollut ihan omia hyviä

perustelujansa, mutta samalla ne ovat olleet erittäin kuormittavia henkilöstölle, ja monet näistä ongelmista, joita nytkin on nostettu esiin, osaltaan tähän myös kytkeytyvät. Valiokunta on jo edellisellä kaudella tilintarkastajien tarkastuskertomuksia käsitellessään lausunut työhyvinvoinnista ja johtamisesta ja pitänyt tärkeänä, että viraston johto kiinnittää erityistä huomiota näihin tehtyihin henkilöstötutkimuksiin ja työhyvinvointiin, ja tästä on tullut aika ristiriitaisia viestejä toisaalta pääjohtajan ja toisaalta muun henkilöstön osalta valiokunnalle. Joka tapauksessa johtopäätös tänä keväänä on ollut se, että nykytilanne tarkastusviraston henkilöstön keskuudessa on vakava, työnteon edellytykset ovat ihan merkittävästi heikentyneet, ja tähän on tietenkin olennaisesti vaikuttanut myös nämä pääjohtajan toimintaan liittyvät epäselvyydet julkisten varojen käytöstä ja myös tämä julkinen keskustelu, joka on kohdistunut koko tarkastusviraston työhön. Ja jotta sitten luottamus ja uskottavuus viraston tekemään työhön saadaan palautettua, niin on tärkeää, että eduskunnan johdolla tämä asia käsitellään ja korjataan, ja tietenkin tällä hetkellä vt. pääjohtajalla yhdessä muun johdon kanssa on täysi tuki hoitaa näitä tarkastusviraston tärkeitä tehtäviä eteenpäin.–Kiitos.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluoto:

No niin, kiitos oikein paljon valiokunnan jäsenille. Minä totean tässä myös, että tämä valiokunnan 26-sivuinen mietintöhän on nyt sitten julkinen ja se on median käytettävissä, ja samoin, kun tämä asia on valiokunnassa saatettu päätökseen, niin myöskin kaikki kirjalliset asiantuntijalausunnat, joita olemme työssä käyttäneet, ovat myös julkisia, ja ne löytyvät sieltä eduskunnan tarkastusvaliokunnan sivuilta. Meillä on suullisten asiantuntijalausuntojen lisäksi ollut käytössämme myöskin kirjallisia lausuntoja, jotka olemme pyytäneet kirjallisina lausuntoina ja jotka on myös sitten liitetty sinne työtilaan. Esimerkiksi perustuslakivaliokunnan työn osalta olemme käyttäneet kirjallisia lausuntoja.

Mutta nyt on medially mahdollisuus esittää edustajille kysymyksiä, jos teillä tässä vaiheessa on minulle tai valiokunnalle yksilöityjä kysymyksiä. – Olkaa hyvä.

Tiedottaja Petteri Nyman, Eduskunnan kanslia:

Kiitos puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja valiokunnan jäsenet! Tuolla chat-keskustelussa ei näy nyt kysymyspuheenvuoroja. Mutta onko tullut esiin toimittajilta kysymyksiä? Haluatteko? Voitte avata myös suoraan mikrofonin tässä ja esittää kysymyksen tai kirjata nimenne tuonne chat-kenttään, niin poimin sieltä sitten kysymyksen. Eli oliko toimittajilla kysymyksiä? –Jarno Liski, ole hyvä.

Toimittaja Jarno Liski, Iltalehti:

Kiitos! Onko tarkastusvaliokunta tehnyt analyysiä siitä, minkä takia nämä asiat tulivat median kautta esiin eikä tarkastusvaliokunnan omassa työssä?

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluoto:

Minä luulen, että tämän punninta varmaan jatkuu myöhemminkin, mutta tietysti osa tätä analyysiä, että miksi ollaan siinä tilanteessa, että pääjohtajan osalta on epäselvyyksiä esimerkiksi kuittien oikeellisuudesta tai että hän ei ole noudattanut hyvän hallinnon periaatteita, niin mehän ollaan tällä meidän selvitystyöllä itse asiassa pyritty vastaamaan nimenomaan siihen kysymykseen, miten tulisi toimia, jotta tulevaisuudessa ei oltaisi enää siinä tilanteessa, että on epäselvyyttä tai on ylipäätään aihetta epäillä väärinkäytöksistä. Elikä tässä on selkeästi ollut puutteita sisäisessä tarkastuksessa ja myöskin raportoinnissa.

Eli minä vastaisin nyt tähän toimittajan kysymykseen, miksi valiokunta ei ole tiennyt. Se johtuu nimenomaan siitä, että meidän valvontarakenteemme ovat puutteellisia. Ja yksi vastaus, mitä me tässä meidän mietinnössämme ehdotetaan, on se, että hallitus selvittäisi, pitäisikö nyt esimerkiksi pääjohtajan laskuista ja erilaisista kuluista raportoida riippumattomalle taholle, ja tietysti vastaus sitten siihen, mikä tämä riippumaton taho nyt on – olisiko se esimerkiksi tarkastusvaliokunta tai kansliatoimikunta, vai mikä? –niin sen selvittäminen kuuluu nyt sitten tässä tehtävänannossa seuraavaksi hallitukselle. Mutta vastaisin tosiaan, että meiltä puuttuvat semmoiset rakenteet, jotka ikään kuin läpivalaisisivat riittävällä tavalla näitä menettelyjä, jotka kuuluvat taloushallintoon.

Eli tosiaan, kuten edustaja Räsänen tuossa hyvin aikaisemmin sanoi, niin kyllähän tässä eduskunta saa kiittää mediaa siitä, että media on nostanut omalla työllään esille tiettyjä epäilyksiä, ja tarkastusvaliokunta näihin epäilyksiin sitten tarttui helmikuussa ja lähdettiin selvittämään, onko rakenteessa jotakin ongelmaa, onko tapahtunut väärinkäytöksiä ja onko huonoa hallintoa. Ja tosiaan niin kuin tuossa ensilleen kävin läpi ja meidän mietinnöstäkin ilmenee, niin valitettavasti VTV:ssä on hyväksytty vastoin valtion ohjeistuksia tiettyjä laskuja, joita ei olisi pitänyt hyväksyä. Tämä on yksi meidän valvontahavainnoistamme nyt tässä.

Mutta, kuten edustaja Hänninen tuossa sanoi, niin meidän työmme yhtenä tarkoituksena on ollut nimenomaan palauttaa kansalaisten luottamus VTV:n toimintaan. Osaltani toivon ja meidän valiokuntamme toivoo, että meidän työmme tässä on hyödyksi ja voidaan palauttaa luottamus tarkastusviraston toimintaan ja johtamisen. Toivottavasti vastasin kysymykseen.

Tiedottaja Petteri Nyman, Eduskunnan kanslia:

Kiitos! Oliko tähän aiheeseen lisää kysymyksiä? Tai oliko muita kysymyksiä? – Jarno Liski, Iltalehti, olkaa hyvä.

Toimittaja Jarno Liski, Iltalehti:

Jos ei muilla ole, niin minä voisin kysyä vielä jatkosta tämän itse tarkastustoiminnan suhteen. Minä en ole vielä ehtinyt mietintöä kokonaan lukea, mutta minun ymmärrykseni on ollut se, että tässä käsiteltiin tätä taloudenhoitoa ja muuta. Nyt sen selvitystyön aikana on tullut myös julkisuuteen tietoa siitä, että itse tarkastustoimintaa olisi suunnattu uusiksi ja ikään kuin ajettu alas, ainakin vähemmän ärhäkäksi. Onko

tämä sellainen asia, mitä tarkastusvaliokunta tulee vielä käsittelemään, pohtimaan? Tai voi tietysti olla, että sitä on tässä jo käsitelty, mutta en nopealla silmäyksellä huomannut tuota mietinnöstä.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluoto:

Se ei ole kuulunut tämän selvityksen alaan, mutta kyllä, kun me jatkossa käsitellään Valtiontalouden tarkastusviraston toimintaa ja näitä raportteja eduskunnalle, myöskin tämä tarkastustoiminta varmasti on yksi, mistä kuulemme henkilöstöä. Mutta tässä on tosiaan keskitytty nyt tähän taloushallintoon ja pääjohtajan toimintaan, työhyvinvointiin, matkahallintoon, tämäntyyppisiin kysymyksiin.

Tiedottaja Petteri Nyman, Eduskunnan kanslia:

Kiitos! Seuraava kysymys. – Ilkka Hemmilä, ole hyvä.

Toimittaja Ilkka Hemmilä, STT:

Kiitoksia! Olisin kysynyt: mikä on tarkastusvaliokunnan kanta pääjohtajan mahdolliseen irtisanomiseen tai siihen, milloin asiaa pitäisi päästä käsittelemään tuolla suuressa salissa? Muutama jäsen ainakin tuota jälkimmäistä asiaa sivusi omissa puheenvuoroissaan.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluoto:

Me tosiaan jouduttiin selvittämään nyt tätä asiaa, että mille taholle mahdollinen irtisanomismenettely, sen vireillepano, kuuluu eduskunnassa, koska siitä ei ole säädetty eduskunnan työjärjestyksessä eikä eduskunnan virkamieslaissa eikä myöskään perustuslaissa. Ja nyt sen pohjalta, mitä perustuslakivaliokunta on meille lausunut, olemme tulkinneet, että se ei kuulu valiokunnan toimialaan. Eli se taho, joka tätä kysymystä sitten seuraavaksi puntaroi, tätä mahdollista irtisanomisen vireillepanoa, on sitten tosiaan eduskunnan kansliatoimikunta. Ja tämä kysymys tietysti vaatii virkamieslain tulkintaa, ja itse en lähde siihen tässä kohtaa ottamaan kantaa. Mielestäni oma tehtäväni on kunnioittaa tätä eduskunnan prosessia, että kansliatoimikunta ikään kuin työnantajatahona eduskunnassa ja hallinnon ylimpänä instanssina vastaa sitten virkamieslain tulkinnasta VTV:n pääjohtajan kohdalla.

Mutta, haluan tosiaan sen sanoa, että valiokunnan näkemys on se, että ilmenneet epäselvyydet ja väärinkäytökset ovat vakavia, ja mielestämme kansliatoimikunnan tehtävänä on pohtia vakavasti pääjohtajan edellytyksiä jatkaa tehtävässään, mutta se, täyttyvätkö nämä irtisanomisedellytykset, vaatii eduskunnan virkamieslain tulkintaa, ja en itse niihin nyt ota kantaa.

Tiedottaja Petteri Nyman, Eduskunnan kanslia:

Kiitos! Onko vielä toimittajilla lisäkysymyksiä? Tulkintani on, että ainakaan käsiä ei ole ylhäällä eikä myöskään tuolla chat-osuudessa ole kysymyspyyntöjä, joten kiitos valiokunnan tiedotustilaisuuden osallistujille. Tämä tilaisuus on päättynyt.